

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 426/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Venäjä-pakotteiden kiertämisen estämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jussi Wihonen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 426/2022 vp:

Miten hallitus aikoo varmistaa, että asetettuja Venäjä-pakotteita ei päästä kiertämään ja

aiotaanko hyväksyä yksityisten henkilöiden ja yritysten yhteistyötoiminta Venäjän valtion kanssa vai aiotaanko määrätä sanktioita kyseisille toimijoille?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Voimassa olevat Venäjän vastaiset pakotteet perustuvat EU:n neuvoston yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan osana antamiin päätöksiin. Päätösten täytäntöönpanemiseksi neuvosto antaa asetuksia, jotka ovat suoraan sovellettavaa oikeutta kaikissa jäsenmaissa ja jotka täten sellaisinaan synnyttävät yksityisille toimijoille oikeuksia ja velvoitteita myös Suomessa.

EU:n voimassa olevissa Venäjän vastaisissa pakotteissa rajoitetaan yhteistyötä Venäjän valtion ja sitä tukevien tahojen kanssa. EU:n neuvoston asetus (EU) 269/2014 (ns. henkilöpakoteasetus) velvoittaa jäädyttämään muun muassa sellaisten asetuksen liitteessä lueteltujen henkilöiden, oikeushenkilöiden, yhteisöjen ja elinten varat ja taloudelliset resurssit, jotka aineellisesti tai taloudellisesti tukevat Venäjän federaation hallitusta. EU:n neuvoston asetuksessa (EU) N:o 833/2014 (ns. sektoripakoteasetus) on puolestaan esimerkiksi asetettu vienti- ja tuontikieltoja asetuksen liitteissä erikseen määrätyille tuotteille, kielletty julkisen rahoituksen myöntäminen Venäjän kanssa käytävää kauppaa tai Venäjälle tehtäviä investointeja varten ja rajoitettu maksuliikennettä tiettyjen venäläisten pankkien ja Venäjän keskuspankin kanssa.

Suomi toimeenpanee EU:n asettamat pakotteet täysimääräisesti. Eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain (659/1967) 2 b §:n 4 momentin mukaan ulkoministeriö on Suomessa toimivaltainen viranomainen kansainvälisiin pakotteisiin liittyvissä asioissa, mikäli ne eivät kuulu muun viranomaisen toimivaltaan.

Tullin tehtäviin kuuluu EU-tasolla säädettyjen pakotteiden valvonta tavaroiden viennin ja tuonnin osalta. Tullin toimeenpaneman pakotevalvonnan painopiste on kaupalliseen liikenteeseen kohdistuvissa toimenpiteissä ja matkustajaliikenteen valvonnalla estetään osaltaan Venäjälle asetettujen pakotteiden kiertämistä. Tulli valvoo tehostetusti, julkisuuteen tiedotetulla tavalla, liikennettä itärajalla estääkseen pakotteiden kiertämistä. Valvontatoimia jatketaan ja pakotteiden vastaisiin tavaraeriin puututaan sekä kaupallisen että matkustajaliikenteen osalta. Tulli tekee pakoteasioissa yhteistyötä muiden EU-maiden viranomaisten kanssa pakotteiden kiertämisen estämiseksi.

Ulosottolaitos panee täytäntöön luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön varojen jäädyttämisen ulkoministeriön hakemuksesta. Ulosottomiehen tulee ulosottokaaren mukaisessa menettelyssä etsiä ja jäädyttää sellaisia Suomessa sijaitsevia varoja, jotka tulee EU:n neuvoston asetuksen nojalla jäädyttää. Henkilöpakoteasetuksen viimeisempien muutosten myötä luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden, yhteisöjen ja elinten on toimitettava toimivaltaiselle viranomaiselle sekä komissiolle asetuksen noudattamista edistävät tiedot, kuten tietoja unionin alueella sijaitsevista varoista ja taloudellisista resursseista, jotka kuuluvat pakotelistatuille henkilöille tai taholle. Lisäksi pakotelistatut henkilöt ja tahot, joilla on varoja jäsenvaltion lainkäyttöalueella, velvoitetaan raporttoimaan näistä varoista ja tekemään yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa tällaisen raportoinnin todentamisessa. Tämän velvollisuuden noudattamatta jättäminen merkitsee varojen jäädyttämisen kiertämistä.

Sekä henkilö- että sektoripakoteasetuksessa kielletään tietoinen ja tarkoituksellinen osallistuminen toimiin, joiden tavoitteena tai seurauksena on asetuksissa säädettyjen kieltojen kiertäminen. Kansallisella tasolla EU:n asettamien pakotteiden rikkomisen on kriminalisoitu rikoslain 46 luvun 1 – 3 pykälässä. Lainvalvontaviranomaiset vaihtavat säännöllisesti tietoa pakotteiden rikkomiseen liittyen EU- ja samanmielisten maiden kanssa.

Pakotteiden tehokkaaseen kansalliseen toimeenpanoon tarvitaan tiedottamista, neuvontaa ja rajalla tapahtuvaa valvontaa sekä aktiivista kansainvälistä yhteistyötä. Ulkoministeriö on yhteistyössä elinkeinoelämän järjestöjen ja Tullin kanssa järjestänyt useita tiedotustilaisuuksia pakotteiden sisällöstä, tiedottanut pakotteissa tapahtuneista muutoksista sekä ohjeistanut yrityksiä ja yksittäisiä kansalaisia vastaamalla saapuneisiin tiedusteluihin. Mahdollisista pakotteiden laajenuksista päätetään EU:n neuvoston päätösten ja asetusten päivitysten yhteydessä.

Helsingissä 8.9.2022

Ulkoministeri Pekka Haavisto